

tekintendő; az erről tegnap és ma éjjel érkezett tudósítások minden oldalról megerősítést nyerne a legfeljebb új magyarizációkat csatolnak az Anglia és Oroszország közötti elvi differenciákhöz.

Egy bécsi tudósítás szerint a londoni és szent-pétervári kabinetek közötti ellentét mélyebben fekszik, mint pusztán a békeszerződés hivatalos közlésében, Anglia azt akarja — és Oroszország ezt tudja — hogy a békeokmány előterjesztése a kongressus elé elvi elismerésül tekintessék annak, hogy csupán a kongressusban képviselt Európa szervezete által nyerne a tényleges viszonyok jogi megerősítést. Hogy Angliának e követelésével még formailag is igaz van, minden oldalon elismerik, csak azt vonják kétségbe, vajlon nem volna-e mégis jobb, ha a kongressus intéletének erkölcsi fegyvere révén is lehetne majd küzdeni Oroszország ellen, ha végre kitűnik, hogy a békés kiegyenlítés utolsó kísérlete is haszталan volt. Az angol államférfiak azonban már láthatólag beleuntak a komédiába, s mielőbb szeretnének már nyíltan szemben állani az ellenséggel!

Az orosz csapatok a Bosporusnál. A „D. Tel.” írja: A porta nemcsak tiltakozással, de tényekkel is ellene szegült annak, hogy az orosz csapatok Bujuderén hajóra szálljanak. Husz zászlóalj gyalogságot helyezett el a porta jó pozíciókba a tengerszoros mentén, és számos földművelt is emeltette a bosporusi pozíció mögött. A török katonák minden elővigyázati intézkedést megtesznek a megfélemlítés ellen. A törökök ezen hadmozdulata kiváló fontossággal bír, a mennyiben az oroszokat megakadályozza abban, hogy hirtelen el ne foglalhassák ama pozíciókat, és ezáltal Angliát és Törökországot ki ne játszassák. E cselekményben egy-szersmind erkölcsi utalás is foglaltatik arra nézve, hogy a porta addig nem tekint semmit elintéztetnek, míg Európa ítéletet nem mond az erőszakos szerződés fölött.

Londonból távirják: Az angol kormány távirati uton parancsot küldött az indiai alkirálynak, hogy 200.000 mohamedánt rögtön hívjon zászló alá és tartsa készen az Európába való szállításra. — Ha e tudósítás valóban bizonyul, akkor eloszlik az utolsó kétely is annak jelentősége felől, hogy Anglia a kongressust oly kereken elutasítja.

Anglia keletindiai haderejéről olvassuk: Indiában a mohamedán lakosság közt a harcias hangulat folytonosan nő, az ottani lapok Anglia készenléteit nagy lelkesedéssel kísérik és fejtegetik India haderejét, azon segélyt, melyet ez Anglia akciójának adni képes lenne. Így a „Madras Times” kereken kimondja, hogy Anglia hadüzneten ő reájuk nézve a szent háboru lenne és csodálkozik, hogy az Oroszországot erről fenyegető veszélyre az angol parlamentben hivatkozás még nem történt; India nagy embertömeget képes egy háborúnak szolgáltató, mert ott az emberélet olcsó és a háboru népszerű lenne Indiában; hiába számítanak Anglia elleni, csapatainak csekélységére, Anglia erejét Ázsiából növelheti és egy hátulról keletkező háboru még veszélyesebb lehet.

Bécs, márc. 26. Bukarestből jelenti a „P. C.” hogy a Bessarabia kérdése új phasisba ment át, nevezetesen Oroszország hajlandó beleegyezni, hogy a bessarabiai kérdés a kongressus elé terjesztessék s készen nyilatkozik a Dobruđa meg-

tartására, ha a kongressus Bessarabia visszacsatolása ellen nyilatkozik. A már szervezett közigazgatási hivatalnokai kar nem Bessarabia, hanem a Dobruđa közigazgatására történt. (?) Állítólag felhagyott (!) Oroszország abbéli ellenszélével, hogy a Romániába bellebezett török foglyok haza bocsátassanak. A porta külügyminisztere készen nyilatkozik a Romániában levő hadi foglyok átvételére s köszöntet mond a jó bánásmódot; e jegyzékét úgy tekintik Bukarestben, mint Románia függetlenségének hallgatóságos elismerését Törökország részéről.

Páris, márc. 26. A „Temps” úgy hiszi, hogy a kongressus eszméje Anglia vonakodása folytán elejtettet, s hozzá teszi: Franciaország mindjárt kezdetben elhatározta, hogy nem vesz részt a kongressuson, ha az 1856. évi párisi szerződést aláírt hatalmak mind részt nem vesznek abban. — Anglia határozottan kívánta, hogy a kongressus programja írásbelileg megállapíttassék, és a kongressus megnyitla előtt aláírásra a nagyhatalmak elé terjesztessék.

Bukaresti levél.

— 1878. március 20-án.

Március 17, 18 és 19 én nagy szél, vihar és havazás volt Romániában; ma midőn e sorokat írom a vihar — mit itt krivetznek hívnak — megszünt; a hó olvadásban van, az utcákon, járdákon nagy a víz, a járás szeferlett nehéz. A közlekedés a nagy vihar miatt megakadt, a vasuti vonalok még ma sem utazhatnak csak bizonyos állomásokig. Mint értesültem holnap — kivéve a bukarest-giurgui vonalat — megindul a közlekedés. Több helyeken a távirda is meg lett rongálva.

Valóban a gyönyörű tavaszi napok után, mely-lyel március beköszöntött: váratlan meglepetésben részesített e három napi vihar. Igen félsz, hogy a nagy olvadás következtében a víz ujból megárad; pedig már volt ebben része az idén a román fővárosnak.

E napokon a hideg igen nagy volt; a philo-reti vasuti állomás körül vagy 60 pohanc ló áldozata lett a hidegnek. Ugy hallszik, hogy gardáik befeküdvé szekereik alá — életben maradtak.

Ezzel egyidejűleg a politikai vihar sem szűnt meg, melyet a muszka szövetség következménye idézett elő. A feszültség nő; a kormány nagy ostromlásnak van kitéve; maguk a vörös férfiak is kezdenek kiárbándulni vérmes reményeikből, édes álmaikból, rajongásaikból, melyekkel a vörös kormány iránt viseltettek kezdetben.

A „Resboiu” című lap hatalmasan kikel a jelen kormány ellen; savaiban legkevésbé sem válogatós. „Vásárt csináltak — így szól a miniszterekhez — felvettétek a pénzt előre, most midőn a vásárló (negustorul) megharagszik reátok, mivel nem adjátok oda az előre megalkudott és kifizetett portékát (morfá) vádoljátok az ellenzékot a hidegségt?”

De ki az okozója ezen hidegségnek?

Az ellenzék-e, a mely semmi viszonyban sem volt az orosz kormányval vagy Rosetti, Bratianu, Cogolniceanu társaival, kik többet ígértek, hiúnt a mennyi adható? stb.

én az én vén fejemmel a te javadra kigondolni? Ha már csakugyan annyira bizol a te vén apádba, hát tanácsolj nekem valamit, csak ne ijesszess többet, azt előre kikötöm magamnak.

Gergely azt tanácsolta, hogy atyai szigorral kényszeríteni kell s a leány engedelmessékedni fog. Az öreg ur azt felelte rá:

— Jól van!

Az öreg ur hivatalos ügyeiben a mennyire szigorú és indulatos: családi dolgaiban éppen olyan gyenge erejű ember volt. Gergely fiát, mint egyetlen gyermekét, végtelenül féltette s akaratának annál kevésbé állhatott ellent, mivel maga is sokszor elgondolta magában, hogy ennek a fiának kár volna háztűz-nézőbe a szomszédhoz menni. Magához hivatá tehát Mariskát s mikor a szép leány halvány arccal, bátorítalan léptekkel hozzá közeledett, az öreg ur derekan ölelte őt s térére ültetve lovagoltatni kezdé, mint rendszeren, mikor jókedvében enyelegni szokott a kis árvával. Az alatt aztán volt mit hallgatni szegény Mariskának. Meghallhatta még egyszor, hogy neki a föld kerekességén semmije, de semmije nincs, hogy a jó emberek pártfogására van szorulva s ha azt akarja, hogy ar öreg ur haragját magára ne vonja, egyezzzék bele a fia kívánságába s lesz belőlök egy olyan boldog pár, a minőt még nem látott a „Szamosmente”. Aztán Mariska egész életében jó, engedelmes, szófogadó gyermek volt: hogyan busimá el most az öreget.

Addig beszélt az öreg, a mig azt vette észre, hogy Mariska zokogva borul kebelére s fuldokló hangon rebegi:

— Hogy ne mondjon senki haládatlannak: férjhez megyek Gergelyhez.

Az öreg ur tapsolt örmében. Gergely pedig egész éjjel forgolódott ágyában: nem tudott semmikép elaludni.

Mariska pedig még az nap este levelet írt K—ra, melyben tudtára adá Simonyinak, hogy ha látni akarja, még egy hét alatt jöjjön: az után a másé lesz.

(Folytatás köv.)

A jelen miniszterek kapacitására vonatkozólag ezen ítéletet mondja a nevezett lap:

Bratianu ur miniszterelnök és hadügyminiszter: képtelen, mint civil adminisztrator, tudatlan és desorganisor a hadügyet illetőleg.

Cogolniceanu belügyminiszter ur: jó az ő érdekeit illetőleg, de a hazára nézve . . . jaj!

Compineanu pénzügyminiszter: még az arithmetica se tudja.

Chitu, Aurelian és Stătescuro! ne beszéljünk. „Ime a román sajtó szabadság!”

Ugyancsak a „Resboiu” közli a farkas és golya meséjét. Mikor t. i. a farkas megvett egy juhót s egy darabka csont a torkán akadt s nagy fájdalmat okozott. Nagy ajándékot ígért annak, ki őt ettől megszabadítja. Ekkor eljött a golya, hosszú csőrét bedugta a farkas torkába és kivette a csontot. Midőn az ígért jutalmat kérte a farkas — így válaszolt: Mi? jutalmat akarsz? Köszöndönstennek, hogy megengedtem miszerint kivedt fejedet a torkomból. Te kell, hogy megjutalmazz engemet.

Ime a szereplők kik realizáltak e mesét:

Farkas Oroszország.

A juh Törökország.

A csont Plevna.

Golya Románia.

A farkas által kért ajándék Bessarabia.

XIX.

Az 1877-iki orosz-török háboru.

Háboru a népekre nézve mindig nagy csapás, mert legyen nyereség vagy veszteség a vége, mégis csak a népek szenvednek legtöbbit. És ha a háboru-ruknak okait vizsgáljuk, ritkán van a nép abban érdekelve, sőt sokszor nem egyébert történnék, mint hogy egyik, vagy másik hatalom kapzsiságát kielégítse.

Vessünk egy tekintetet az 1877-iki orosz-török háborura és részletezzük azt, a mennyire egy hirlapi cikkben lehet.

Kétségekívül tudva van a tisztelt olvasó előtt, hogy II. Mahmud szultán volt az, ki Törökország átalakítását megkezdte s ez az erélyes uralkodó szándékát bizonyosan végre is hajtja, ha a halál meg nem gátolja.

Fia Abdul Medsid már nem birt apja erélyével, igaz, hogy haladás volt nála is kitűzve, sőt a „pap, kiszorom szemedet” annyira tudták a törökök Európá előtt játszani, hogy a szultánt nyíltan az új alkotmányra feleskették, de azért még sem történt semmi változás; megjegyzendő, hogy egy gyenge uralkodó alatt már Konstantinápoly kapuin tul a basák azt csinálnak, a mit akarnak. Az igaz, hogy mikor a fermánokat veszik, megcsókolják s homlokaikhoz dörzsölik, de ha nem tetzesnek, ad acta teszik; egy dolog azonban mégis észlelhető volt, t. i. az, hogy az ó-török párt életjelét mutatta. Törökországban két politikai párt létezett: az ó- és az új török párt. Az ó-török párt a háladásnak ellensége volt és gátolta, mert tartott attól, hogy a nemzet kivetkezik nemzetiségéből s elenyésszik; az új-török párt ellenben minden áron haladni akart s a Mahmud szultán által megkezdett reformokat végre akarta hajtani.

Ezen küzdelem között Abdul Medsid elhalt s utána Abdul Aziz lépett a trónra, egy rövidlétő ember, kivel az ó-török párt is hatalomra vergődött; de hogy Európát elaltassák és hogy bebizonyítsák azt, hogy Törökországban az előítéletek helyett a szabadelvűség uralkodik, Abdul Azizt európai udvarokhoz küldötték látogatába, mi még soha sem történt. Alatta az orosz befolyás már oly hatalmas volt, hogy mind a két párt megrémült. Egy összeesküvés megbuktatta Abdul Azizt.

Ezután rövid ideig a beteges és tehetetlen V. Murad lépett a trónra.

Ennek bukása után a nem sokkal tehetősebb I. Abdul Hamid vette a jogart kezébe, kit sógora, Damad basa, az ó-török párt feje támogatt.

A török belviszonyok eme rövid vázlatá után áttérek az orosz cselzövényekhez.

Az orosz kormány már 1812-től fogva legszorosabb figyelemmel kísérte a porta minden mozdulatát s iparkodott nemcsak a portárr, hanem különösen a szlávokra befolyást gyakorolni. Az utóbbi el is érte, kivéve Bulgáriát, mert itt görög születésű lelkészek tulnyomók voltak és nem törődtek azzal, hogy a népet muszka befolyás gyaratítsák, hanem hogy a népet görögösítsék. Ez az orosz kormánynak nem tetszett és felbujtatta a népet a görög papok ellen s azokat elkergetette; de a bolgárok ennél tovább mentek, mert hogy az ó-hitű papság huzás-vonásától megszabaduljanak, a római katolika hitre akartak áttérni, mi a török kormány kezdetben nem ellenezte. Ellenben az orosz kormánynak érdekében volt, hogy ez meg ne történjék, tehát felbuztatta a török kormányt, hogy ne engedje az áttérést. Ez elég rövidlétű volt és később ellenszégült; a bolgárok erre fegyvert ragadtak, a dolog vérontásra került s a török szuronyok rendet csináltak s a bolgárok nyertek annyit, hogy ebet kutyával cseréltek, mert a görög születésű vezírszóp papok helyett szláv születésű népnyzókát kaptak. Hanem az orosz nyert. Most már az ó-hitűekre való befolyás tökéletesen meglett s az orosz kormány nem is mulasztotta el a papokat hol pénzzel, hol templomi öltözetekkel, vagy szent edények ajándékozása által hiséges embereivel tenni; de a nép haladására egy ABC-könyvet se küldött, mert Oroszország főcélja nem

Ugy sem volt neki egyéb szándéka, mint épen ez. Nem is sokat tekintetért, hanem leült a leány mellé, sötét szemét merőn szeezve Mariska tekintetére, határozott hangon megkezdé mondanivalóját:

— Mariska, én nősilni akarok. Kegyed lelket sokkal régebben ismerem, minthogy kételyeim volnának a felől hogy egy férjet megérdemlett módon boldogítani tudna. Azon szenvedélyes szerelem, mely keblemben dul, nem most keletkezett: régi az már nagyon. Kegyed és csupán csak kegyed tud engem boldogítani ez életben. Mariska! legyen nőm. Vagyonom és állásom van: nálam királyi nő lehet, s mikor megosztani kívánom vagyonomat kegyeddal: egyszersmind engedje kimondanom, hogy tudomásom szerint boldogult nagynéném önt, az árvát csak felfogadta, de semmi vagyon nem hagyott hátra a kegyed részére. Így tehát nem lesz szerénytelen, ha kimondom, hogy kegyedre nézve ez a házasság nyereség leend.

Az alatt, a mig Gergely beszélt, Mariska arca hol sápadt, hol vépirosra gyult ki a fájdalom és harag miatt.

Annnyit válaszolt az ifjunak, hogy már nem rendelkezik szívével többé s Gergely, ha irgalmaságot akar cselekedni, ossza meg vagyonát mással, a ki azt inkább megérdemli.

Gergely bősziúten ugrott fel a padról s egyenesen atyjához sietett, kit iródájában keresett fel. Ugyanazokat mondá el neki, a miket az előbb Mariska hallott, csak annyit tett még hozzá, hogy ha atyja nem támogatja akaratát, képes lesz a legvégső menedékhez folyamodni: agyonlövi magát.

Az öreg ur erre a beszédre igen kényelmetlenül fészkelődött székén, egyet-egyet köhintett, aztán a tollat füle mellé helyezte, a szemüveget levette szeméről és előhuzott zsebkendőjével tisztára törülgette; aztán ismét feltette s a tollat füle mellől ujlogag kezébe véve, hosszas mormogás után végre megszólalt:

— Hát mit gondolsz édes fiam, mit tehetek én ebben a ti veszett dolgokban? Ha a leány nem téged, hanem mást szeret, mi a patvart tudok